

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Tavoite lain yleinen tavoite kestävästä kehityksestä, osallisuudesta ja vuorovaikutuksesta, suunnittelun laadusta, asiantuntemuksesta ja avoimesta tiedottamisesta.

6 § Kansallinen turvallisuus

Alueidenkäytön suunnittelussa on turvattava kriittisen infrastruktuurin rakentamistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä muiden kustannuksella.

7§ Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat tuotantolaitokset ja toiminnot kaavoituksessa

Säännöksessä tulee täsmentää, että kyseessä on yleiseen käyttöön tarkoitettu kaavassa osoitettu virkistysalueesta.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

Säännöksen 2 momentissa on mainittu seurantatehtävät. Lain perusteluissa tulee avata mitä kaikkia tehtäviä seurantatehtävät koskevat, mihin järjestelmiin seurantatietoa tulee tuottaa, aiheutuuko seurannasta kustannuksia ja korvaako valtio seurannasta aiheutuvat kustannukset kunnille.

68 §:ssä esitetty etäisyyssääntely tekee tuulivoimalle maakuntakaavasta käytännössä lähes sitovan, eikä salli kuntakaavoituksessa tehtävää alueiden tarkentumista ja kunnan huolehtimista omasta alueidenkäyttönsä suunnittelusta.

Mikäli tuulivoimakaavoitus siirtyy tosiasiallisesti kunnilta maakunnille, ei maakunnilla ole tehtävään riittäviä resursseja. Esimerkiksi maakuntakaavoitusvaiheessa ei ole käytettävissä tuulivoimaosayleiskaavan laadinnassa käytettäviä resursseja ja yksityiskohtaisia, tarkkoja selvityksiä.

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

18 § Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitus ja sisältö

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee olla sellaisia, että niitä on mahdollista soveltaa eri puolilla Suomea paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

19 § Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelu ja niistä päättäminen

Valtakunnallisten hankkeiden vaikutusten arvioinnit tulisi toteuttaa valtion toimesta.

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

23 § Maakuntakaavan sisältövaatimukset

Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuus. Tämä on perusteltua, mutta ei saa kokonaisuutena lisätä selvitystaakkaa tai lisätä kunnan korvausvelvoitteita esimerkiksi metsätalouden harjoittamiseen kohdistuvan rajoituksen vuoksi.

26 § Maakuntakaavamääräykset

Suojelumääräysten käyttöä maakuntakaavoituksessa tulisi avata lakiluonnoksen perusteluissa esitettyä tarkemmin. Tämä on tarpeen erityisesti ehdotetun metsänkäytön rajoitusten korvaamista koskevan säännöksen vuoksi. Esimerkiksi, voidaanko tai olisiko syytä kohdistaa maa- ja metsätalousalueille suojelumääräyksiä luonnon monimuotoisuuden vaalimista koskevan sisältövaatimuksen toteuttamiseksi ja missä tapauksessa se voisi johtaa kunnan korvausvelvollisuuteen? Mikäli korvausvelvollisuus syntyy pelkästään maakuntakaavan suojelumääräyksen nojalla, olisi korvausvelvollinen valtio ja korvaus tulisi suorittaa kahden vuoden kuluessa kaavan voimaantulosta.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

32 § Yleiskaavan laatiminen ja hyväksyminen

Kunnan kaavoitusmonopolin syrjäytyessä valtakunnallisen intressin vuoksi, tulisi valtion osallistua yleiskaavoituksen kustannuksiin.

37 § Yleiskaavamääräykset

Suojelumääräysten käyttöä yleiskaavoituksessa tulisi avata lakiluonnoksen perusteluissa esitettyä tarkemmin.

Millaisissa tapauksissa metsäkäytön rajoitusten vuoksi korvataan aiheutunut rajoitus ja missä tapauksissa korvausvelvollinen on valtio kunnan sijaan.

39 § Yleiskaavan rakentamis- ja toimenpiderajoitukset

Rakentamisrajoitusten korvausvelvollisuus vastuut ja korvaukset tulisi selkeyttää perusteluihin , rakentamislain 50 §.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

65 § Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen ja niitä koskevat erityiset sisältövaatimukset

Pyrkimys keventää vähittäiskaupan suuryksiköjä koskevaa sääntelyä mm. rajaamalla ohjaus maakunnallisesti merkittävään kauppaan on oikean suuntainen samoin maakuntakaavan kaupan mitoituksista luopuminen. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen tulisi ratkaista seutukaupungeissa yleiskaavalla ja siihen tehtäville vaikutusten arvioinneilla.

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

68 § Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset

Tuulivoimarakentamista koskevasta kategorisesta etäisyysvaatimuksesta tulee luopua.

Uusi sisältövaatimus siitä, että tuulivoimarakentaminen ei saa aiheuttaa merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia edellyttäisi objektiivisia kriteerejä haitallisuuden asteelle.

Etäisyys asutukseen tulee perustua riittäviin selvityksiin, joilla voidaan varmistua, että hankkeesta aiheutuvat vaikutukset ovat kohtuullisia.

Esitetyllä etäisyysvaatimuksella voimalat sijoittuvat jatkossa huomattavasti etäämmälle käyttäjistä, jolloin rakennetaan voimajohtoväyliä huomattava lisämäärä nykyiseen verkostoon verrattuna. Voimajohtolinjojen muun maankäytön tehottomuus aiheuttaa yksityisiä ja yhteiskunnallisia tulon menetyksiä. Lisäksi rakentaminen ja ylläpito on käyttäjien kustannettava mikä nostaa sähkön hintaa.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

70 § Yleiskaavan käyttö aurinkovoimalan rakentamisluvan perusteena

Aurinkovoimalle asetettavaa kaavanlaatomiskynnystä 10 ha ja sitä suuremmat aurinkovoimalat, tulisi korottaa 40 hehtaariin ja sitä suurempiin hankkeisiin. Rakentamis- ja liittymiskustannukset sähköverkkoon vievät ison osan kannattavuudesta. Kaikki ylimääräiset kustannukset vievät kannattavuutta alaspäin ja näin pienemmät aurinkovoimalat jäävät toteutumatta. Luonnon ja eliöstön kannalta mittakaavaltaan pienemmät yksittäiset voimalat ovat parempi vaihtoehto kuin massiiviset satojen hehtaarien voimalat.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

83 § Kaavaehdotuksen tiedoksiänto

Kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta riittää ilmoittaa siten kuin kuntalain 108 §:ssä säädetään.

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

90 § Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite

Mikäli asemakaavoja ja suoraan rakentamislupaan oikeuttavia yleiskaavoja koskevasta aloiteoikeudesta kuitenkin säädetään, kategorinen vaatimus monijäsenisestä toimielimestä ja neljän kuukauden määräajasta on poistettava.

91 § Asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä maanomistajan kanssa

Mikäli yhteistyömenettelystä kuitenkin säädetään, kategorinen vaatimus monijäsenisestä toimielimestä on poistettava. Lisäksi on turvattava kunnan mahdollisuus keskeyttää kaavoitus perustellusta syystä.

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

Valtioneuvosto yleistunnossaan voisi päätöksellään edellyttää tietynlaista kaavaratkaisua, joka kunnan olisi määräajassa valmisteltava ja hyväksyttävä. Lakiluonnoksen sanamuoto merkitsisi voimassa olevaan alueidenkäyttölain 178 §:ään verrattuna merkittävää muutosta valtion puuttumisvaltaan kunnan ja maakunnan liiton kaavoitusta koskevaan päätösvaltaan. Ehdotus on ristiriidassa kunnan kaavoitusmonopolin ja kunnallisen itsehallinnon kanssa.

Mikäli laki näiltä osin tulee voimaan, on siinä oltava esitys valtion osallistumisesta kaavoitus kustannuksiin.

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

114 § Valitusoikeus asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä

Kaavoitusprosessin kokonaiskestoa voitaisiin lyhentää myös

Laajentamalla laissa mahdollisuutta päättää kaavan voimaantulosta ennen

kaavan lainvoimaisuutta (valitusten ratkaisua) ja parantamalla resursseja ja kehittämällä toimintatapoja hallintotuomioistuimissa.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa j voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsiksi)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Häkkinen Pekka

Pieksämäen kaupunki - Tekninen toimi 7 Elinkeinopalvelut